

**LBRIS**

We know  
books

MARIAN NAZAT

**MACINĂ VIAȚA,  
MACINĂ...**



## UN FEL DE INTRODUCERE

---

Te trezești deodată că vioiciunea privirii ți-a cam pălit, că marile dorințe ți s-au stins rând pe rând, că sufletul nu-ți mai tânjește decât la liniște, că nepoții cresc întruna, iar tu scazi, scazi și nu e leac să ții timpul în loc... Începi să conjugii aproape toate verbele la trecut, căci viitorul s-a transformat într-o fâșie îngustă și nesigură de spaime. Îți repeți cu crescândă îngrijorare, asemenea țăranilor din Bucovina, vorbele alea de-un realism cutremurător: „Ce a fost n-o să mai fie,/ Dar nici ce e n-o să rămâie!“ Și mergi înainte, cu călcătura greoaie, împleticită adesea, spre fatalitatea de pe urmă. Poate de aceea bătrânii își micșorează pasul, tocmai ca să amâne deznodământul cunoscut încă de la primul strigăt de viață. În jurul tău, secerișul de oameni e în toi și singurătatea te strânge ca un laț. Îți numeri înfricoșat pomelnicul celor duși și te pregătești să-i urmezi. Cine o fi alesul Nemernicei? te întrebi febril în miezul nopții, cotropit de insomnii nevindecabile. Conștiința cu lehamite că lumea și-a schimbat chipul și că tu ai devenit un intrus, un edec de care nimeni nu are nevoie. Apar depresiile și tăcerile grele ca o lespede de piatră, uneori și remușcările, revoltele... Dacă... Însă timpul nu mai are răbdare cu tine, clepsidra e pe sponci în partea de sus. Cei mai mulți dintre prieteni s-au mutat în cimitir și, odată cu ei, viața ta de odinioară. De pe crucile reci îți zâmbesc figurile celor pe care i-ai iubit cândva și care te-au iubit ori care ți-au marcat destinul. Te închini podidit de

lacrimi și te rogi Celui de Sus să nu-ți amplifice agonia, să nu-ți prelungească degeaba drumul pământean. Destul! te trezești urlând înspre cer și gestul de frondă te sperie. Gata, sătul de văicăreli și de lamentări, te scuturi și pornești mai departe, parcă, parcă se zărește vârful Golgotei. Și-ți repeți înciudat, n-ai cum să fii altfel: „Sunt dintre cei care nu regretă vremea tinereții (sunt bucuros că am trăit-o, dar n-aș dori s-o iau de la capăt), deoarece astăzi mă simt mai bogat decât am fost cândva. Încât, gândul că în clipa în care mor toată această experiență se va risipi e un motiv de suferință și de teamă. Și chiar gândul că urmașii mei vor ști cât voi fi știut și eu, dacă nu mai mult, nu mă consolează. Ce risipă, zeci de ani cheltuiți pentru a construi o experiență, după care se azvârle totul. E ca și cum ai arde Biblioteca din Alexandria, ai distruge Luvrul, ai face să se scufunde-n mare preafrumoasa, preabogata și preaînțeleapta Atlantidă.”<sup>1</sup>

Și totuși, de ce trebuie scufundată Atlantida? Chiar nu sunt în stare să pricep...

## „SUNT BĂTRÂN, SUNT BĂTRÂN!“...

O iau agale prin oraș. N-am nicio țintă, pur și simplu vreau să mă vântur de colo-colo și să casc gura, vorba țăranilor de demult. Ceva, ceva tot fac – mă uit la figurile trecătorilor și încerc să-i deslușesc pe dinlăuntru. De unde vine fiecare și unde se duce. Nu știu cum și de ce, dar în vremea dindărăt îi observ numai pe cei strângători de ani. Și, Doamne, ce s-au mai înmulțit! Le măsoar cu inima tremurândă pasul tot mai căznit... privirea tot mai stinsă, din care a dispărut licărul acela jucăuș... înfățișarea tot mai precară... frica din fiecare respirație... Pe unii îi cunosc de niscaiva decenii și, de aceea, mă tulbur ori de câte ori îi zăresc. Parcă au îmbătrânit deodată, până deunăzi fuseseră tineri și neamurgiți, părelnic nefisurabili. Oricum, nu demult, arar dădeam ochii cu inșii cărunți și povârniți de etate. Nu că n-ar fi existat, însă ei nu erau din universul meu, nu-i observam. Pe când acum, m-au împresurat și o întrebare nu-mi dă pace neam: „De ce e nevoie să vezi bătrânețea pe chipul altora ca să o descifrezi pe al tău?”<sup>1</sup> Așa că, întors acasă, mă pironesc direct în fața oglinzii și mă cercetez cu inima speriată. „Ce mult m-am schimbat!” remarc înfrânt. *Crăpăturile* de pe frunte s-au adâncit, părul a albit și s-a săturat să-mi fie fidel, mda, nu-i cea mai bună versiune a mea! Au fost și vremuri mai acătării, indiscutabil,

<sup>1</sup> Umberto Eco, *Înainte ca racul. Războaie calde și populism mediatic*

<sup>1</sup> Vintilă Horia, *Jurnal de sfârșit de ciclu 1989-1992. Jurnal torinez 1978*

când nu arătam ca o „lumânare prăfuită”<sup>1</sup>. Chiar, „e foarte straniu să îmbătrânești. Principala chestie e că trebuie să-ți tot repeți: sunt bătrân, sunt bătrân.”<sup>2</sup> Iar repetiția e mama învățăturii, nu? La naiba, nițel humor ne mai ridică moralul. Îmi spun continuu chestia asta, dar degeaba, vârsta „se agață de mine ca o lipitoare”<sup>3</sup>, nu-i chip s-o desprind și s-o arunc hăt, departe. Sau măcar s-o îmbunez și s-o opresc să-mi sugă vitalitatea. Caut în stânga și-n dreapta, poate cineva a descoperit formula magică, însă mă las păgubaș. Nimeni n-a găsit leacul tinereții veșnice. Eu mi l-aș dori pe cel al maturității perpetue, nu glumesc deloc! Mă scutur și încerc să zâmbesc, nu-i totul pierdut. Bunăoară, ajunge acum o adiere „ca parfumul să mă îmbrace în amintiri”<sup>4</sup>. Și ce minunate sunt călătoriile înspre trecut! Uneori, îți este la îndemână orice retuș, orice corectură. În plus, timpul estompează accentele groase, violente și mereu cosmetizează rănilor. Ați observat că din adâncul tău nu prea scoți mâl? Ciutura nu aduce la suprafață decât apă cristalină și gustoasă, altminteri te-ai otrăvi cu propriile-ți excreții, amare ca fierea. Acolo, coborât în adâncurile-ți de început, te revezi ca odinioară, un pui de om care are doar viitor, nimic altceva. Inocent și senin. Zilele zboară ca nebunele și pe nesimțite te trezești cu ditamai ghiuleaua legată de picior. „Vai, tu, copilăria mea,/ cât de netrebnică e/ ființa ce s-a scurs din tine!”<sup>5</sup> Înghiți în sec, mai și înjuri cu năduf, dar nimic nu te va împiedica să cari apă întruna. La urma urmei, „bătrânețea nu este decât numele și înfățișarea unui avânt sub o capă de nori care ne împiedică să observăm continuarea sa spre înalt”<sup>6</sup>.

<sup>1</sup> Charles Bukowski, *Căpitanul e dus cu pluta și marinarii au fugit cu vasul*

<sup>2</sup> Charles Bukowski, *Căpitanul e dus cu pluta și marinarii au fugit cu vasul*

<sup>3</sup> Charles Bukowski, *Căpitanul e dus cu pluta și marinarii au fugit cu vasul*

<sup>4</sup> Vintilă Horia, *Jurnal de sfârșit de ciclu 1989-1992. Jurnal torinez 1978*

<sup>5</sup> Dorin Tudoran

<sup>6</sup> Vintilă Horia, *Jurnalul unui țaran de la Dunăre*

„Sunt bătrân, sunt bătrân! “ îmi repet ca o mașinărie stricată în ascunzișul domestic, în dorința de a-mi îndupleca zeii. Până și ei sunt neputincioși în anotimpul acesta al fricilor și nevolniciei... „Târâtor, amurgul, gușter de lumină”<sup>1</sup>...

1 ianuarie 2021

<sup>1</sup> Vasile Voiculescu, *Printre semințiile gândului*

## LA ÎNCEPUT DE AN NOU

S-a isprăvit cel mai sumbru an din cei aproape șaiszeci pe care-i port, când tumultuos, când precaut. Ducă-se pe pustii, că tare ne-a mai căznit cu fricile, cu spaimile lui aproape paralizante! I-am întors spatele și merg mai departe... 2020 n-a fost altceva decât un nesfârșit și deprimant necrolog, o rubrică adesea cotidiană de decese în care ți-ai regăsit rude, prieteni, cunoscuți ori idoli. Și nu oricum, ci silît la alienare, la izolare și la izgonirea din propria noastră natură, una eminamente socială. Un an din care nimeni n-a scăpat întreg. Ehe, și bilanțul nu s-a încheiat... Copiii s-au distanțat de părinți, nepoții, de bunici, oamenii, de oameni, în cel mai sinistru experiment încercat de-a lungul istoriei. Iar încercarea continuă, nimeni nu e în stare să-i anticipeze finalul, ceea ce sporește și mai abitir isteria globală. Oricum, traumele vor dăinui decenii de-a rândul și câteva generații nu se vor lepăda curând de măștile desfigurante. Ne vom strădui să supraviețuim departe unii de ceilalți, într-o însingurare depresivă și stearpă, rugându-ne să ne ocolească tragicul destin. Brusci și dureros ne-am vindecat de iluzii și ne-am șters dorințele din agenda zilnică, tot mai săracă, tot mai posacă... Am devenit sceptici, cum să mai credem în cuvintele Apostolului Matei: „Nu vă temeți de cei ceucid trupul, dar care nu pot ucide sufletul”? Cum, de vreme ce apocalipsa mondială pogorâtă dintr-odată, la o simplă fâlăire de aripă a liliacului zburător, ne-a golit pe dinăuntru? Teama

ne împiedică să mai trăim, să ne bucurăm laolaltă cu semenii noștri, și ei la fel de vulnerabili, de precari ca și noi. Împreună și numai împreună vom reuși să ne însănătoșim și să ne pansăm rănilile, având grijă să repetăm cu evlavie religioasă: „Acum e bine, de aceea mă rog Ție, Doamne, nu-mi lua și această amăgire... Nu mă lăsa să descopăr că ar putea să existe ceva mai adânc decât iubirea“<sup>1</sup>. Iar pe cei care vă îndeamnă la ieșirea din umanitate, „lăsați-i, sunt călăuze oarbe!“<sup>2</sup>

Așa să ne ajute Dumnezeu!

4 ianuarie 2021

<sup>1</sup> Augustin Buzura, *Raport asupra singurătății*

<sup>2</sup> Parabola orbilor

## DEVREME MULT, LA ISLAZ...

„Pui, pui, pui! Unde ești «Porumbacule»? Vino să mănânci, anchinăsătule!<sup>1</sup>” o auzeam, din pătulul în care stăteam tolănit pe grămada de drugi de porumb, pe ma'-marea. Printre nuiielele împleteite pătrundeau valuri răcoroase și mlădioase de aer. Era o zi de vară capricioasă, cu un nor vinețiu înspre Funduleț. Câți ani să fi avut eu atunci? Dumnezeu știe... Poate chiar vârsta de azi, poate aia de dinainte, la naiba cu nesuferitele astea de convenții care ne slutesc viața! Bunica împrăstia boabe de grâu dintr-o strachină ciobită, cu smalțul scorojit, și vorbea cu orătăniile din obor asemenea Sfântului Francisc din Assisi, astfel îi reconstitui astăzi imaginea iconică din aducerile aminte zdrențuite de curgerea haină a vremii. Găinile și cocoșii, de pildă, purtau un nume, de parcă ar fi fost cuvântătoare, una era „Bălana“, alta, „Negruța“, altul, „Pintenogu“ sau „Pistrițu“... Dobitoacele din ogradă o ascultau pe bătrâna mea și i se strângeau ciopor la picioarele desculțe, ca niște copilași cumiți. Îi adulmecaseră, probabil, sufletul cumsecade și gustos ca un cococi<sup>2</sup> scos din cuptor. „Veto, ești surdă? Vezi că măcăne o rață“, striga cu arțag din băutura largă tata-mare. „De, mă, omule, e rață și ea, măcăne, ce să-i fac eu?“ răspundea într-o doară muierea și continua să tăifăsuiască de-adevăratelea cu zburătoarele domestice. „Moțato“, iar ai sărit

<sup>1</sup> Afurisitul!<sup>2</sup> Pâine mică și rotundă

plasa și mi-ai ciugulit pălăgenii!<sup>1</sup>” se oțara la pasărea zburdalnică. Cu o vioiciune nebănuită, stăpâna curții o înșfăca pe neastâmpărată, îi smulgea două-trei pene de la aripi și răbufnea cu năduf: „Na, jurato, să te înveți minte să mai sari în cavalele de roșii!“ Bunicul o boscorodea ce-o boscorodea și citea mai departe din *Scânteia*, căci tocmai sosise poștașul și-i aruncase ziarul peste gard. Se așternea brusc o liniște nefirească și mă pomeneam visând la călătorii lungi prin lumea necuprinsă. Dibuisem nu demult pe cărțile de la „Păcălici“, pare-mi-se, oameni din toate colțurile planetei îmbrăcați în costume populare ciudate și târcate, care mă fascinaseră. Mongoli, chinezi, cehoslovaci, ruși, germani, italieni, francezi, toți mă priveau prietenos din bucățile acelea de carton lucios și mă chemau la ei. „O să vin, neapărat o să vin, nu vă mint, așteptați-mă să mai cresc olecuță și vin negreșit!“ le spuneam cu înflăcărare. „Cărămidă lucitoare/ Dă, Doamne, să iasă soare!“ ajungea până la mine, ușor târăganată, vocea unei fetișcane. Cântase și ieri, când ploaia torențială ce urmase alăriei<sup>2</sup> se năpustise să scufunde satul de la marginea apelor: „Cărămidă rea/ Dă, Doamne, să stea!“ Și chiar se oprise potopul, numai că soarele nu se arăta deloc. „Cărămidă rea“... cum adică? Nu mă lămuream și pace! Bine, „cărămidă lucitoare“ sau „nouă“ înțelegeam, dar „cărămidă rea“... zău că nu pricepeam neam cum devine chestiunea... Mă lăsam păgubaș și pândeam șoriceii care cotrobăiau prin mormanul de știuleți aurii. „Veto, parcă bătu cineva în poartă, ia du-te și vezi, o fi careva!“ porunca tata-mare din scăunelul rudăresc. „Ți se păru, nu e nimeni“, i-o reteza scurt ma'-marea. Ptit în acaretul pentru cereale, deschideam cartea cu Tivisoc și Tivismoc și mă minunam de năzdrăvăniile lor, tare le mai plăceau poznele. Sau cu Păcală și Tândală? Ori cu Till Buhoglindă? Și aici mă încurc în amintiri... Când o să cresc mare o să scriu și eu povești, îmi repetam în gând și închideam ochii ca să nu-mi fugă închipuirea.

<sup>1</sup> Pălăgeni<sup>2</sup> Vijelie